

GRIGORE GAFENCU

SUB COMUNISTI, DUPĂ CONDAMNAREA ÎN CONTUMACIE,
SI DUPĂ MOARTEA ÎN EXILOSEMINTELE I-AU FOST CUMPĂRATE CA SĂ-SI ISPĂSEASCĂ PEDEAPSA
o relatare de Cicerone Ionitoiu

Multe blestemății au făcut comuniștii: au mințit, au înscenat, au instigat, au înșelat, au furat, au arestat, au torturat, au omorât oameni nevinovați, au folosit delațiunea pentru a se vinde frate pe frate, fiu pe părinte, mamă pe fiu, ajungându-se până la vânzarea de către soție a osemintelor soțului condamnat, pentru a-și asigura o viață tihnită în schimbul unei pensii de 3.500 lei lunar.

Margareta Gafencu, văduva abuzivă a mostenirii -post mortem- a unui ctitor de țară devenit un bun național prin tot ce a făcut pentru pământul strămosesc și neamul său, a avut cutezanta (ca să nu folosim alt cuvânt mai potrivit) să scrie în "Glasul Patriei" că i-a vândut trupul regimului dictatorial care l-a condamnat, pentru că n'a vrut să continue "a face pe martirul în exil" alături de cei care încercând să apozeze în victime martirizate n'au simțut practic al realității".

Pe lângă această ineptie, această femeie, mai adăugă că este de datoria ei să "felicite din toată inima guvernul și conducătorii țării, pe toți cei care au făcut atât de mult pentru țară, pentru ridicarea prestigiului ei."

Sunt cuvinte de clacă-adresate acelorasi care înscenaseră și l condamnaseră pe Grigore Gafencu prin Sentința nr.1988 din 11 Noiembrie 1947 la:

- 20 ani muncă silnică pentru înaltă trădare,
- 10 ani pentru complot și răscoală,
- 10 ani pentru revoltă, și
- 12 ani pentru tentativa de răsturnarea ordinii constituționale.

În aceiași Sentință fuseseră condamnate 19 persoane, 3 Ctitori de țară (Iuliu Maniu, Ion Mihalache și Grigore Gafencu). Din acest lot, 5 au murit în condiții de exterminare prin temne, 4 au fost chinuți câte 17 ani prin închisori, alți 4 condamnați în contumacie și restul au executat pedepse între 5 și 40 ani.

Am amintit că 3 au fost Ctitori de țară:

-Iuliu Maniu înfăptuitorul României Mari prin Unirea Transilvaniei de la Alba Iulia pe 1 Decembrie 1918.

-Ion Mihalache participant în linia I-a la luptele pentru înțregirea neamului, ieșind din tranșee înfășurat în "Pelerina Mihai Viteazu.

-Grigore Gafencu, doctor în drept la Sorbona, înrolat în armata franceză, venit ca locotenent de aviație cu o escadrilă și a luptat pe frontul românesc, și pentru acte de vitejie i s'a conferit drept răsplată tot Ordinul Mihai Viteazu, și Legiunea de onoare (de către Franța).

Totți trei s-au regăsit în 1928 în guvernarea național țărănis-tă, în care Grigore Gafencu, după ce fusese ales deputat la 32 ani, a ocupat postul de adjunct al Ministerului de Externe și alte funcții ministeriale. Din Decembrie 1938 până în Iunie 1940 a de-ținut funcția de Ministru de externe demisionând când rușii au năvălit și răpit Basarabia și Bucovina de Nord.

Ca Ministru de externe pentru colaborarea țărilor din Mica An-

tantă cu Occidentul să se ajute România să primească garanții din partea Franței și Angliei.

În August 1940 a fost numit Ministru plenipotentiar al României la Moscova, unde a stat până în Iunie 1941 când a început războiul pentru eliberarea provinciilor răpite de ruși.

Plecând cu personalul ambasadei prin Caucaz și Turcia a ajuns la București, de unde în Noiembrie 1941 a plecat în Elveția unde s'a stabilit și a acționat pentru problemele românești ținând legătura cu Iuliu Maniu și Mihai Antonescu.

După instalarea de către ruși a guvernului Petru Groza, Grigore Gafencu a refuzat să se întoarcă și a rămas pionul principal care după indicațiile lui Iuliu Maniu a urmărit influențarea delegațiilor anglo-franco-americeane până la semnarea tratatului de pace cu România, din 19 Februarie 1947, la Paris.

A desfășurat o intensă activitate în presa străină împotriva abuzurilor săvârșite de regimul impus de Moscova și a întâlnit o serie de fruntași politici occidentali pentru a discuta situația gravă a țării, printre ei numărându-se W. Churchill și Foster Dulles.

Când s'a anunțat deschiderea lucrărilor Conferinței de Pace, fruntașii diplomației românești aflați deja în exil s'au întâlnit la Geneva și după discuțiile din 11-12 Iulie 1946 au dat următoarea comunicare:

"În urma îndemnurilor și îndrumărilor primite de la fruntașii din țară, apărători ai cauzei naționale și dornici noi înșine să coordonăm străduințele pe care fiecare din noi le-a depus pentru această cauză, subsemnații, întruniți la Geneva, la chemarea lui Grigore Gafencu, în zilele de 11 și 12 Iulie 1946, am hotărât să strângem și mai mult legăturile dintre noi formând numai decât un grup de acțiune pentru organizarea și îndrumarea activității românilor din afară care împărtășesc credințele noastre.

Organele permanente ale acestei organizări vor fi desemnate în deplină înțelegere cu fruntașii din țară și la momentul stabilit de ei. Considerăm ca acțiunea noastră ca fiind legată de țelurile și năzuințele acelor care, în țară, duc lupta pentru afirmarea drepturilor naționale.

Ne vom strădui, deci, să păstrăm strâns contact cu ei pentru a desfășura activitatea noastră în deplină înțelegere cu ei și conform vederilor lor.

Suntem hotărâți să intensificăm acțiunea de informare a opiniei publice, a presei și a guvernelor străine despre stările din țară și să căutăm sprijinul acestor factori în favoarea cauzei românești.

Dat fiind importanța și urgența Conferinței de pace, am convenit să desfășurăm numai decât la Paris o activitate mai intensă.

În acest scop am hotărât să dăm tot sprijinul nostru lui Grigore Gafencu care a fost desemnat să asigure, la Paris apărarea intereselor românești."

Semnează azi 12 Iulie 1946: Grigore Gafencu, Alexandru Cretzianu, V.V. Tilea, Nicolae Petrescu-Comnen, George Răuț.

Grigore Gafencu era un adept al unității europene și-și publicase punctul de vedere într'un articol din "Journal de Genève" sub titlul "Conflictul celor două principii - al echilibrului și al împărțirii în zone de influență".

Încă din 1945 își spusese părerea că, lumea a făcut un război ca să omoare zonele de influență, iar noi trebuie să facem o pace ca să omorăm pentru a doua oară zonele de influență.

Acum prin articolul publicat concluziona: "Dacă lumea rămâne împărțită, ea va fi un câmp deschis unde se vor combate mereu ideologiile și marile forțe contrare."

Pe 29 Iulie 1946 la Palatul Luxemburg din Paris s'au deschis lucrările Conferinței de Pace.

Grigore Gafencu era prezent, dar nu în conferință unde veniseră slugile Moscovei. Unul, din numeroasa delegație, anume Emil Oprisan, fost funcționar la Ministerul de externe sub conducerea lui Gr. Gafencu, i-a întâlnit pe cei din grupul exilaților, fiind rugat de Victor Rădulescu-Pogoneanu ca să-i contacteze, și mai târziu va declara în timpul procesului Maniu:

"...În cursul conversațiilor pe care le-am avut la Paris cu membrii grupului Gafencu-Cretzeanu mi-am dat seama din primul moment că era o perfectă unitate de vederi între partidul național țărănesc și acest grup... Din conversațiile pe care le-am avut cu domnul (Brutus) Coste, care era secretarul general al grupului prezent la Conferința de Pace, am dedus că acțiunea lor se situa pe linia poziției partidului național țărănesc în ceea ce privește politica externă și că ei acționau ca mandatarii ai acestui partid, ca probă e mesajul pe care l-am primit pentru a fi dat domnului Maniu. În timpul sejurului meu la Paris, D. Coste mi-a dat de înțeles că d. Gafencu a pregătit pentru d. Maniu un raport asupra Conferinței de la Paris, raport pe care îl va trimite la București prin mijloacele de care dispune acest grup.

În scrisoarea din 8 Sept. 1946 trimisă de Gr. Gafencu lui Iuliu Maniu informa;

"Noi am lucrat ca o delegație oficială, noi am trimis corespondență și am primit răspunsuri."

Reprezentantul SUA la București, la revenirea de la Washington i-a spus lui Iuliu Maniu în discutiile pe care au avut-o:

"Activitatea la Paris a grupului Gafencu a fost satisfăcătoare. Gafencu, ca de altfel și Cretzeanu au îndeplinit o muncă foarte folositoare... Delegația americană a apreciat în mod deosebit munca depusă de grupul Gafencu..." adăugând că aunci când Conferința cerea date suplimentare, D. Gafencu le furniza conferinței mult înaintea Delegației oficiale a României. D. Vășinschi a acuzat Delegația americană de a fi port parol al grupului Gafencu."

Domnul Maniu multumeste d-lui Berry pentru această comunicare și își exprimă mulțumirea că a putut din vreme, acum câțiva ani, să înlesnească plecarea unora din acești domni în străinătate pentru reprezentarea intereselor noastre.

Măsurile luate de Iuliu Maniu au fost luate încă de la începutul anului 1946 în ceea ce privește strângerea materialului documentar, în legătură cu Conferința de Pace ce urma să își deschidă lucrările. De fapt primise o scrisoare de la Grigore Gafencu care îl anunța că întreține legături politice cu românii influenți de la Paris și Londra și în sedința Biroului politic a citit câteva pasaje referitoare la o conversație a lui Grigore Gafencu cu Winston Churchill, din care reiese interesul Angliei în menținerea unei priorități în Sud-Estul Europei și în mod particular în România. Impresionat de expozeul făcut de Gafencu, W. Churchill i-a recomandat să vadă de asemenea conducătorii partidului laburist, lucru ce l-a făcut.

Iuliu Maniu a inițiat ca împreună cu liberalii să se facă o comisie mixtă care să întocmească propuneri pentru Conferința de Pace, rugându-l pe Nicolae Penescu (secretarul general al partidului), să-i dea aceste lucrări, pe care Te-a trimis în străinătate.

Personal Iuliu Maniu a mers la Sinaia unde i-a dictat niște instructiuni pentru Gafencu și cei din străinătate, pe care Cornel Coposu le-a bătut la masă și au fost trimise pe cai neoficiale.

Confirmarea primirii materialelor trimise la Londra a fost făcută de Alexandru Cretzianu prin scrisoarea

din 2 Septembrie 1946 în care spune:

"Am primit în ajunul plecării spre America, textul instrucțiunii d-voastră din 1 August ("Drama sud-estului european și declinul autorității anglo-americane văzute prin prisma situațiunii din România"), a declarațiunilor făcute pe 8 August 1946 în legătură cu proiectul tratatului de pace și a scrisorii ce ati adresat pe 15 August Comisiei de Control.

Voi utiliza aceste instrucțiuni și documente în acțiunea ce voi începe în Statele Unite. Deasemenea am luat măsurile necesare pentru ca aceste texte să parvină tuturor prietenilor noștri care continuă acțiunea în Europa. De la Londra v-am trimis prin Pogoneanu:

-1. Schimbul de scrisori ce l-am avut cu dl. Cornel Bianu, cu privire la adeziunea D-sale la grupul de organizare a acțiunii.

-2. Textul memoriului suplimentar depus după publicarea proiectului de tratat de pace cu România.

-3. Intervievurile date de Dl. Gafencu ziarelor "New York Herald Tribune" și "La Semaine dans la Monde".

* * *

Tot în Sept. 1946 dela Geneva, Grigore Gafencu în scrisoarea adresată lui Iuliu Maniu, printre altele scrie:

"...Potrivit dorinței Domniei-Voastre și la cererea prietenilor din străinătate, m'am străduit la Paris să îndrum activitatea unei excelente echipe. Nu e încă timpul să fac un raport amănunțit asupra activității; îl voi face la Sfârșitul Conferinței, și în așa fel ca o parte din însemnările mele să poată fi date publicității..."

* * *

Pe 20 Oct. 1946, de la Paris, Gr. Gafencu a trimis următoarea scrisoare:

"Scumpe Domnule Maniu,
Înainte de a mă despărți de prietenii cu care am lucrat la Paris, pentru a mă reîntoarce la Geneva, am întocmit un dosar cuprinzând memoriile, notele, scrisorile și articolele din ziare și reviste, într'un cuvânt tot ce privește activitatea noastră în timpul Conferinței de Pace. Copii de pe aceste acte au fost înaintate în parte, restul urmând să fie trimis cu cel dintâiu prilej. Deocamdată îmi permit să vă prezint darea de seamă pe care am făcut-o la încheierea lucrărilor noastre.

Vă rog să primiți, Iubite Domnule Maniu, încredințarea simțămintelor mele de respectuoasă dragoste." ss. Grigore Gafencu.

P.S. Voi trimite copii după darea de seamă finală D-lor C.I. Brătianu și C. Titel Petrescu.

Cum nu este cu putință să expediez întregul dosar în triplu, Vă rugăm să comunicați conținutul colegilor D-voastră."

* * *

Grupul condus de Grigore Gafencu a depus Conferinței de Pace de la Paris lucrarea: "OBSERVATION SUR LE PROJET DE TRAITÉ DE PAIX AVEC LA ROUMANIE".

Din darea de seamă trimisă cu scrisoarea din 20 Oct. 1946 merită a fi subliniate câteva remarci substanțiale:

"...Cauza pe care grupul nostru a înțeles să o susțină la Paris este înșăși cauza națiunii române, reprezentată de Partidele Național Tărănesc, Național Liberal și Social-Democrat....

Memoriul intitulat "România în fața Conferinței Păcii" în două versiuni -una franceză și alta engleză- înaintat pe 6 August. Acest memoriu avea drept scop principal să ceară respectarea drepturilor politice și economice ale României, cel puțin în măsura în ca-

re ele fuseseră asigurate prin Convenția de Armistitiu din 12 Septembrie 1944.

-Un memoriu suplimentar, predat delegațiunilor la 17 August 1946. Acest document a fost întocmit de îndată ce Proiectul de Tratat de Pace cu România, alcătuit de Consiliul celor Patru Miniștri de Externe, a fost publicat.

-O lucrare cuprinzând adnotațiile privitoare la fiecare articol din Proiectul de Tratat. Aceste lucrări i s'a asigurat o răspândire cât mai largă, pentru a se evidenția, în mod practic, diferitelor delegații, neajunsurile și nedreptățile cuprinse în Proiectul de Tratat de Pace cu România.

-În sfârșit, conform unei hotărâri luată pe 25 August și consemnată într'un proces verbal, grupul nostru a redactat un Memoriu final, menit să arate nedreptățile și pagubele suferite de România, din ziua armistițiului de la Moscova, din 23 Aug. 1944 și până la semnarea Tratatului de Pace.

Această din urmă lucrare a fost prezentată Conferinței tot în două versiuni - una franceză și alta engleză - sub titlul "Observațiuni cu privire la Proiectul de Pace cu România la data de 9 Octombrie 1946, adică în ajunul zilei în care Proiectul de Tratat, revăzut și admenat de comisiuni, trecea în fața adunării plenare.....

Am căutat, în același timp, împreună cu colaboratorii mei, să păstrăm un contact strâns cu delegații și experții statelor reprezentate la Conferință, pentru a-i pune verbal și direct în cunoștință atât cu chestiunile ridicate de Proiectul Tratatului, cât și cu acele referitoare la situația din România....

Interview-urile și articole de ale mele au apărut în primele pagini și, uneori, la loc de frunte în diferite jurnale și reviste apusene - semnalez printre altele interviewurile din "New York Herald Tribune", "Une Semaine dans le monde", "Weltwoche", "Züricher Zeitung", "La Libre Belgique" etc. articolul din revista "Documents" precum și cele trei edito-riale apărute în "Journal de Genève" și reluate apoi de agenția "Reuter", pentru presa mondială. Subliniez, în sfârșit, că, inspirat de activitatea grupului nostru, cel dintâi ziar politic din Franța "Le Monde" a consacrat mai multe editoriale pentru apărarea cauzei românești, cităm astfel articolele referitoare la problema reparațiilor și la problema Dunării, precum și cele cuprinzând o expunere critică a întregului Tratat de Pace cu România.

Marile ziare anglo-saxone, care apar la Paris, "New York Tribune" și "Daily Mail", au consacrat, de asemenea articole documentate, direct inspirate din diferitele noastre memorii și note, problemei Dunării și problemei reparațiilor.....

În ce privește problemele teritoriale, grupul nostru a luat poziție, cu hotărâre și precizie, în chestiunea hotărârii apusean, cerând anularea "arbitrajului de la Viena" și restaurarea integrală a vechilor noastre frontiere....

Problema hotărârii noastre nordic și răsăritean nu figura pe ordinea de zi a Conferinței, deoarece era privită ca fiind soluționată prin actul de armistițiu încheiat între Națiunile Unite și România.

Cu toate acestea, am hotărât de la început să revenim asupra chestiunii Basarabiei și Bucovinei de Nord și să expunem în timpul Conferinței, nedreptatea care s-a făcut României pe 26 iunie 1940.

Cel dintâi Memoriu a semnalat această problemă printr'o hartă etnografică și prin alte considerațiuni de ordin istoric.

Cel de al doilea Memoriu a arătat precis că predarea provinciilor răsăritene nu s-a făcut pe temeiul unui "acord", ci în urma unei note ultimative.

În sfârșit, Memoriul final a expus toată apărarea, nedreptatea făcută poporului român prin actul samavolnic de la 26 Iunie 1940.

În această chestiune, am trimis Conferinței, spre completarea memoriilor noastre și întărirea tezelor susținute de noi, declarațiunile oficiale ale Partidelor Național Tărănesc și Național Liberal, care cuprindeau, de asemenea, afirmarea drepturilor noastre etnice și istorice asupra provinciilor răsăritene.

În sfârșit, ultimul Memoriu, desăvârșind argumentarea pe care am susținut-o în timpul Conferinței, a arătat cum cedarea Dobrogei de Sud a fost impusă printr-un act arbitrar de voință al conducătorilor Germaniei naziste.

În apărarea independenței noastre politice, grupul a cerut:

- Un text precis și categoric stipulând evacuarea completă a teritoriului românesc;

- Garanții efective de ordin internațional pentru ca principiile enunțate în primele articole ale Proiectului de Tratat referitoare la libertățile individuale și politice ale României să aibă valoare reală;

- așezarea Tratatului de Pace sub înalta oblăduire a Curții Internaționale de Justiție, pentru ca interpretarea textelor și rezolvarea diferendelor să nu rămână în atribuția exclusivă a unor organe politice și diplomatice, ci să fie supusă unui control juridic.

Pentru apărarea independenței noastre economice am cerut:

- înființarea unei comisii de reparații restituiri;

- revizuirea întregului capitol al reparațiilor, care pune în sarcina României obligații nedrepte și istovitoare, imposibil de îndeplinit.

- reducerea cererilor de despăgubiri anglo-saxone, conform unor principii echitabile și ținându-se seama de sleirea completă a economiei românești;

- integrarea economiei românești în economia mondială prin introducerea clauzei națiunii celei mai favorizate și prin îndurarea sistemului de acorduri specific și al legislației discriminatorii în virtutea căruia au fost înființate diferite Sovrom-uri, în afară de ori ce normă de drept și bună gospodărie;

- menținerea principiului libertății de navigație pe Dunăre, garantat printr-un control internațional, pe temeiul vechilor așezăminte europene ale Dunării, rămase în vigoare, în ciuda prefacerilor adânci din vremurile din urmă.

Aproape toate tezele susținute de grupul nostru au găsit, la marea majoritate a delegaților, înțelegere și simpatie. Mai multe state mici, printre care unele aparținând Comandamentului britanic, s-au inspirat direct din documentele noastre, pentru a cere crearea unei Comisii de Reparații și reducerea uriașelor sarcini care apăsă economia românească.

Alte delegații, reprezentând cele mai mari puteri, ne-au declarat deschis că tezele grupului nostru, întemeiate pe principii de interes general, se confundă cu țelurile mai îndepărtate pe care Mariile Puteri apusene sunt hotărâte să le atingă. Toate aceste delegații au întreținut cu noi o corespondență quasioficială. Totuși, trebuie să constatăm, cu adâncă părere de rău—părere de rău ce am exprimat-o categoric și stăruitor în declarații și articole de ziare, precum și în Memoriul final—că cele mai multe dintre dreptele noastre cereri nu au fost luate în considerare de Conferință. Au trecut astfel nemodificate articolele referitoare la evacuarea trupelor străine, la prizonieri și la reparațiile propriu zise.

Această neputință de a schimba stipulațiile inițiale ale Proiectului de Tratat, se datorește următoarelor cauze:

-atmosfera încordată care a dăinuit de la începutul Conferinței și care a fost tot mai mult agravată prin discursurile și atitudinile violente ale reprezentanților Uniunii Sovietice și ale reprezentanților grupului de state de sub înrăurirea Moscovei.

Puterile occidentale, chiar atunci când au încercat să apere principiile nu au îndrăznit să împingă rezistența lor până la capăt, deoarece erau hotărâte să evite cu orice chip, un conflict sau chiar o spărtură între Marile Puteri....

La aceste cauze de ordin general se adaugă, în ceea ce privește Tratatul cu România, o cauză specială, de o deosebită gravitate.

Delegatia oficială română nu a avut curajul să ridice nici una din problemele care erau legate de independența politică și independența economică a țării.

Spre deosebire de alte delegații, ca de pildă, delegația ungară și delegația finlandeză, care au încercat să apere cauză țărilor lor, chiar împotriva revendicărilor rusești, reprezentanții oficiali ai României au rămas statici sub controlul delegației sovietice și nu au îndrăznit să ridice glasul nici pentru a cere evacuarea trupelor străine, repatrierea prizonierilor, garantarea libertăților politice și nici pentru a arăta uriașele sarcini îngrămădite în mod abuziv de către Uniunea Sovietică asupra țării.

Cu toate întrebările puse de delegații celorlalte țări cu privire la -reparațiile- impuse României, cu toate destăinuirile făcute de presă în această privință, delegatia română a rămas mută, ascunzând chiar memoriile alcătuite de experții săi și refuzând astfel, în mod vădit, să apere cauza României....

Faptul însă că delegația noastră oficială, acoperind uriașele sarcini impuse de sovietici, nu a atacat decât cererile Puterilor Apusene, vădindu-se astfel părtinire, ba chiar un spirit de ostilitate sistematică față de occidentali, a împiedicat pe reprezentanții acestor puteri să reducă, în măsura în care s'ar fi cuvenit, pretențiile lor împotriva României.

Stăruințele noastre au fost neputincioase față de jalnica impresie produsă de vinovata slugărnicie dusă până la trădarea intereselor naționale de care a dat dovadă delegația oficială română,

Datorită condițiilor arătate mai sus, întreaga activitate a Conferinței a dat impresia unei lupte între două tabere adverse, dornice să-și asigure fiecare poziții cât mai avantajoase pentru ziua de mâine și gata să treacă cu vederea problemele propriu zise aflate pe ordinea de zi....

Se pare că ne-am afla în ajunul enunțării unui program mai precis referitor la organizarea sistematică a continentului european ca o primă etapă a aezării unitare a lumii... am stăruit pentru enunțarea unui program precis de organizare a Europei, potrivit principiilor vesnice ale civilizației sale și la care toate popoarele continentului să poată adera cu hotărîre....

Grupul nostru s-a constituit pentru apărarea cauzei românești la Conferința Pacii. Conferința a luat sfârșit: Pacea nu este însă împlinită.

Misiunea grupului nostru nu este deci încheiată. Trebuie să ne străduim mai departe, lămurind și apărînd principiile pe care le-am pus înaintea, în timpul acestei Conferințe.

Trebuie să căutăm să dobândim pentru credințele pe care le-am apărât în numele poporului nostru și care astăzi sunt cunoscute de frunțașii tuturor statelor, o consfințire în cadrul noii organizări a lumii.

Țin să arăt, la sfârșitul acestei etape a activității noastre, că ea s'a desfășurat de la început într'un spirit de deplină solidaritate și în cea mai desăvârșită prietenie.

Mulumesc deci, din toată inima, aceluia care, prin sfatul său muncă lor neobosită, au contribuit la încheierea unității noastre sufletești și la împlinirea datoriei către țară."

ss. Grigore Gafencu.

Grupul care a lucrat sub conducerea lui Grigore Gafencu: Alex. Cretzianu, Const. Vișoianu, Augustin Popa, George Răuț, V.V. Tilea, Brutus Coste, N.I. Hereșcu, Aristide Burileanu, Emil Ciurcă, Leonte Constantinescu, Maurine Ghica, Nica Paraschivescu, Cocuța Mănescu, Ion Haralamb, Titu Rădulescu-Pogoneanu, Radu Plessia, D. HIOT, D.N. CIOTORI Nicolae Caranfil, Const. Atanasie, George Iliescu, Bazil Rațiu...

După încheierea acestei faze a Conferinței, în cursul lunii Noiembrie, Grigore Gafencu s'a întâlnit cu Georges Bidault (Ministru de externe al Franței) exprimându-și părerea că prin definirea zonelor de influență la care s'a ajuns se vor ivi în continuare noi probleme de disensiune ce vor slăbi continentul european.

* * *

Grigore Gafencu, în această perioadă a fost contactat și a purtat discuții cu unii reprezentanți ai partidelor țărănești din țările subjugate de URSS și a ținut să îi aducă la cunoștință Președintelui P.N.Ț, prin scrisoarea tot din 20 Oct. 1946:

"Iubite Domnule Maniu,

În cele din urmă zile ale șederii mele la Paris am avut unele convorbiri pe care aș dori să vi le comunic pentru a completa astfel darea de seamă din 15 Octombrie.

Prieteni iugoslavi cu care întrețin de mult legături de încredere m'au condus la Domnul (Vladko) Macek, de curând întors din America. Oamenii politici americani ar fi arătat mult interes îndeosebi pentru mișcarea țărănească și pentru partidele care o reprezintă, nu numai în Iugoslavia dar și în toate celelalte țări Balcanice și Balcanice. Ei ar privi cu ochi buni strânsă apropiere între partidele țărănești din Iugoslavia, România, Ungaria și Polonia, deoarece socotesc că mișcarea țărănească este singura care să poată ține piept comunismului în răsăritul Europei.

Domnul Macek a avut, în această privință, convorbiri cu Dl. (George M.); Dimitrov, șeful partidului agrarian bulgar, aflat actualmente la Washington, precum și cu Dl. Eckhardt, fost președinte al partidului Micilor agricultori din Ungaria.

Aici la Paris, Domnia Sa a avut convorbiri în același sens cu Dl. Bessenyei, diplomat maghiar care ține un rol de frunte printre ungurii din afară. Dl. Bessenyei a ținut de altfel să stabilească un contact cu mine.

Deoarece îi este cu neputință să aibe relațiuni continue cu partidul său din Croația, Dl. Macek și-a exprimat dorința ca frunțașii partidului țărănesc român să caute pe o cale directă să stabilească un contact cu locțiitorul lui din Zagreb, care a fost eliberat abia acum, după doi ani, din închisoare.

În ce mă privește am rugat pe Dl. Augustin Popa, care dintre toți prietenii noștri de aici, este cel mai apropiat colaborator al D-voastră, să pastreze legătura cu Dl. Macek.

Faptul însă că oamenii de stat anglo-saxoni revin mereu cu noi precizii și îndemnuri în aceste chestiuni, dovedește că ei își dau seama de necesitatea de a se pune capăt dezordinii care turbură Europa prin înfăptuirea unei organizări unitare.

Este vorba de o idee care poate creea o solidaritate între conducătorii partidelor politice din diferite țări care luptă astăzi izolat pentru a atinge de fapt un scop comun.

Vă rog să primiți, Scumpe Domnule Maniu, încredințarea simțămintelor mele de respectuoasă afecțiune.

ss. Grigore Gafencu

PS. Cu privire la Amendamentul Evatt și la planul de federalizare a Europei am arătat interesul și speranțele pe care aceste proiecte le trezesc în România, într-o serie de articole publicate în "Journale de Genève" și reluate pentru presa mondială de Reuter, ca și în două interview-uri recente care vor apare în "Le Monde" din Paris și în "New York Times".

* * *

Din aceste scrisori puține pe care le deținem reiese simpatia și căldura cu care-l înconjoară pe Iuliu Maniu, ținându-l la curent cu toate amănunțele desfășurării acțiunii grupului-neoficial- care a făcut cinstite opoziții românești în apărarea intereselor sfinte ale poporului român.

* * *

Iar mai presus de toate, Grigore Gafencu s'a dovedit cel mai activ reprezentant al emigrației românești care a bătut la toate "usile" cu perseverență, făcând cunoscută drama neamului românesc și "strigând" în limbaj diplomatic, să i se facă dreptate.

După cum vom vedea a continuat tot restul vieții.

* * *

În 1947 a luat ființă "Uniunea Internațională Tărănească", cunoscută și sub numele de -Internaționala Verde- având ca președinte pe Stănilav Mikolajczik (Polonia), secretar general pe George M. Dimitrov (Bulgaria), și vicepreședinți pe Ferenk Nagy (Ungaria), Vladko Macek (Croatia), Milan Gavrilovic (Iugoslavia) și Augustin Popa (România), propus de Grigore Gafencu în numele lui Iuliu Maniu).

Această Internațională a partidelor țărănești și-a continuat activitatea, și în 1980 încă se mai vorbea de ea, și printre conferențieri importanți s'a numărat și Grigore Gafencu.

* * *

Referitor la Conferința și lucrările ei din 1946-1947, Iuliu Maniu declara: "Tratatul este esențial mai nefavorabil pentru România decât cel pregătit pentru celelalte state"... prin actualul Tratat două milioane de Români sunt lăsați în afara teritoriului României."

Șantajul rusesc s'a făcut prin "Memoriul" președintelui sovietului RSS Moldovenești înaintat lui Stalin pe 29 Iunie 1946 și prin care cerea să se pună problema reunirii poporului moldovenesc și a pământurilor sale străvechi, într'un stat unitar care "trebuie să cuprindă Moldova de peste Prut", până la Carpați, toată Bucovina, Năsăudul și Maramureșul.

Iar Grigore Gafencu pe 7 Octombrie 1946 în documentul "Observațiuni asupra Tratatului de Pace cu România", înaintat Conferinței scria:

"Când va lua cunostință de Tratat, în ansamblul său, poporul ro-

mân nu va găsi motive pentru a se bucura. El va constata cu regret că tratamentul care i-a fost aplicat depășește în severitate pe acela rezervat altor state învinse și că nimic nu-l pune la adăpostul amenințărilor sale, amenințări care l-au scos deja, odată, de pe drumul normal al politicii sale."

Iar cinicul Gh. Tătărașcu, colaborationist al tuturor dictaturilor, conducătorul delegației de 73 membrii care au plecat la Paris, a declarat pe 11 August 1946: "Plecăm la Conferința de Pace pentru a apăra interesele României.", dar considera că România nu avea nici o șansă în problema frontierei de răsărit și "în consecință nu mai are rost să insistăm" în a aduce în discuția Conferinței de Pace problema nordului Bucovinei, Basarabiei și a ținutului Herța. Si n-a făcut-o. A continuat pe linia trădării intereselor țării.

Pe 31 August la întorcerea delegației de la Paris, Ion Gheorghe Maurer a vorbit în sedința lărgită a Comitetului central despre "realizările" la Conferința de Pace de la Paris.

În raportul prezentat a subliniat că la Paris a fost "o luptă între susținătorii păcii drepte și susținătorii unei păci imperiale".

Destul de mult s'a plâns despre necazurile ce le-a avut din cauza emigrației românești și a grupului Gafencu:

"Manifestări concrete și destul de vizibile fac ca legătura dintre acțiunea lui Gafencu, Tilea și a tuturor românilor care acolo găsesc că e cazul să pună România într-o situație grea, s-o arate altfel decât este, să împiedice România să-și împlinească justele revendicări în legătură cu pacea, se leagă și e sprijinită de acțiunea lui Maniu și Brătianu... Am ținut să pun în justă lumină acțiunea lui Gafencu la Paris și a lui Maniu și Brătianu în interior față de interesele românești la conferința păcii. Dar aceasta nu e singura greutate..."

Inseamnă că li s-au făcut zile fripte delegaților comunisti care nu aveau nimic comun cu interesele românești, ei fiind o porta voce a Moscovei și a trădării țării.

În cadrul acestei ședințe s'a pus problema ridicării cetățeniei membrilor grupării Gafencu.

La încheierea discuțiilor, Ana Pauker, membră și ea a delegației ce a participat la Conferința de Pace, a spus: "Noi trebuie să ajungem acolo ca reacțiunea să nu mai îndrăznească să ridice capul și în această problemă masele cele mai largi să-și poată spune cu vântul... Rezultatele reale din 19 Noiembrie 1946 vor demonstra."

* * *

Intr'adevăr alegerile au avut loc pe 19 Noiembrie 1946, dar nu au fost alegeri. S-au petrecut lucruri de pomină. Au fost împiedecați oamenii să participe la votare, au fost morți și răniți în ziua alegerilor, în schib au fost trecuți pe listele electorale morții. Cu toate înlocuirile de urne comunistii și aliații lor au obținut 3 (tri) %; PSD tot 3%; Partidul Liberal 12% iar PNT 81%.

În fața acestei situații dezaastroase ambasadorul URSS la București i-a dat dispoziție ministrului justiției să inverseze rezultatele. Și Lucretiu Pătrășcanu care venise de la Conferința de Pace s'a executat, furând voința națională și a legalizat furtul săvârșit, iar pe magistrații care n-au acceptat să modifice Procesele verbale, i-a dat afară din magistratură.

În fața acestui dezastru național Iuliu Maniu s'a adresat Țării: "Acuzăm acest guvern al teroarei, dictaturii și reacțiunii că a călcat legile Țării în picioare, libertatea Neamului românesc, drepturile individuale și colective ale poporului... Temnițele, tortura, persecuțiile, înscenările cele mai infame, arestările, asasinatele, atacurile brutale și cu totul neprovocate, tot ce a inventat arsenalul infernal al hitlerismului și fascismului a fost perfecționat, sporit și aplicat cu o cruzime de neegalat... Îl acuzăm că a terorizat cu bandele de bătași populația care se împotriva dictaturii guvernamentale..."

Sărutăm rănilor și obrajiilor loviți și umiliți. Ne închinăm memoriilor celor căzuți eroici pentru apărarea drepturilor sfinte ale Neamului..."

După întoarcerea delegației regimului comunist de la Conferința Păcii și punerea în discuție la sedința Comitetului Central al p.c.r.-ului, Grigore Gafencu a apărut și în evidența Siguranței:

"Este principalul exponent al mișcării reacționare românești din străinătate. După ce a stat câțiva ani în Elveția, după data de 23 August 1944, a strâns legăturile cu cercurile reacționare străine, ducând o acțiune continuă împotriva actualei politici a României. În momentul de față se află la Paris, unde caută să influențeze pe membrii delegațiilor anglo-americane în sensul cererilor formulate de opoziția română, al cărei principal purtător de cuvânt este."

Revoltat, ca un adevărat agent k.g.b.-ist, I.G. Maurer făcea și referiri corecte, care îl pun în adevărata lumină pentru istorie, pe purtătorul de cuvânt al poporului înrobitor:

"...În Memoriul pe care la conferința păcii l-a depus Gafencu - în numele a 4/5 din populația României -, sunt cuvinte foarte măguitoare la adresa lui Maniu și Brătianu, cuvinte prin care se înfățișează guvernul Petru Groză ca un guvern urât de popor, instalat la cîrma țării de Uniunea Sovietică. Memoriul reprezintă ca adevărați exponenți populari pe Maniu și Brătianu. Pe de altă parte din citirea presei române, mi-am dat seama că în coloanele ziarelor lui Maniu și Brătianu au apărut articole tinzând la înfățișarea lui Gafencu ca unul dintre nunii români, care la Paris duc o acțiune de sprijinire a intereselor românești la Conferința de Pace. Lucrul acesta arată înțelegerea dintre aceștia și cei care la Paris duc acțiunea de care v-am vorbit. Dacă sub aspectul înfățișării României sub o formă care e cea adevărată, activitatea lui Gafencu constituie o piedică în calea delegației române pentru o pace justă în sensul intereselor românești... (în realitate interese se în slujba rusilor)."

Tot cu aceiași vigoare Grigore Gafencu a combătut furtul voinței naționale la cererea rusilor și a făcut cunoscute lumii libere adevărul politicii zonelor de influență pe care l-a combătut și argumentat cu probele evidente din România subjugată de ruși.

Și după semnarea Păcii, care nu a adus pacea în Europa rășăriteană și declanșarea valurilor de arestări "a doua zi după semnare", urmate de înscenarea de la Tămădau, Grigore Gafencu a continuat și cu mai mare energie să strige durerea poporului român.

Tocmai în aceste momente dramatice, Grigore Gafencu a trecut Oceanul invitat de "Yale University Press" pentru o serie de conferințe, urmate de cursuri ținute la New York University.

Adevărurile exprimate cu atâta elocință despre regimurile comuniste, au deranjat și mai mult slugile de la București, care la dispoziția Moscovei l-au inclus pe Gafencu în înscenarea de la Tămădau socotindu-l că a complotat cu anglo-americani la răsturnarea prin "violenta" a regimului impus de ruși în România.

Si într'adevăr avea o armă puternică "Cuvântul" răspicat al adevărului care nu le lăsa zile liniștite trădătorilor vânduti intereselor Moscovei.

După cum am arătat mai sus, a fost condamnat în contumacie, prin sentința nr.1988/11 Noiembrie 1947, la pedepse însumând 52 de ani, în lot cu Iuliu Maniu și Ion Mihalache, Ctitorii României.

* * *

După cum în caracteriza ilustru profesor Nicolae Herescu "Gafencu a fost din prima clipă, unul dintre cei doi sau trei principali conducători ai exilaților români", și-a continuat acțiunea în Statele Unite prin constituirea regulată a unor discuții politice, un zis Club, cunoscut sub denumirea de "Tuesday Panels", în cadrul căruia, în fiecare marți seara, în apartamentul său din New York, se dezbăteau problemele la ordinea zilei, în fața a numeroși invitați români și străini. Printre invitați s'a remarcat prezența lui Alaiu Dulles. Dar faptul cel mai remarcabil era admirația tuturor în fața intervențiilor și sugestiilor acestui mare bărbat politic care a făcut cinste neamului românesc."

Pe drept cuvânt a fost socotit în occident unul dintre cei mai buni analiști politici.

Aici în America, în jurul lui s'a format un grup care să militeze pentru "Miscarea Europeană" care ar fi fost sâmburele unei federalizări a Statelor europene, bineînțeles din care nu putea să lipsească România.

Tot aici în America s'a discutat și realizat un "Comitet Pentru Europa Liberă" în care prin tr'un post de radio să se întocmească programe pentru "eliberarea popoarelor captive"

După condamnarea lui Iuliu Maniu și a Cardinalului Mindszenty a propus înființarea unei Curți Europene pentru acordarea protecției juridice deținuților politici din țările subjugate de Uniunea Sovietică.

Toată această vastă activitate politică nu a scăpat de sub ochii vigilenți ai securității care luase ființă în 1948 și la insistențele lui I.G.Maurer, lui Grigore Gafencu i s'a luat cetățenia română, crezând că aceasta îl va împiedeca să mai vorbească în numele poporului român asupra, el rămânând, după condamnarea lui Iuliu Maniu singurul cunosător și predicator al drepturilor românești.

Ca o ripostă la ridicarea cetățeniei române, pe Gafencu în găsim în luna Aprilie 1948 la Londra dezbătând problemele legate de drama României, iar în luna Mai 1948 la merge la Haga ca reprezentantul României la "Congresul Statelor Unite ale Europei" prezidat de W.Churchill.

Mai mult a fost prezent în inițiativa formării unui Comitet National Român, unde pe lângă reprezentanții partidelor politice au au participat și personalități ale vieții politice din exil, el și generalul Nicolae Rădescu nelipsind și semnând actul constitutiv pe 6 Aprilie 1949, formatie recunoscută de regele Mihai.